

LA LEGIÓ ANÒNIMA

04
05Text **Xavier Vidal i Gina Tost**

No té jerarquia ni organització. Lluita contra la censura a la xarxa. Com va néixer Anonymous i com actua? En parlen els entesos. I ho expliquen membres del col·lectiu en una entrevista coral i inèdita

Poc s'esperava Tom Cruise, icona dels valors nord-americans a la pantalla, que seria ell qui desencadenaria el naixement d'Anonymous l'any 2008. Només cinc anys després, el col·lectiu s'ha convertit en un símbol de la resistència informàtica contra els governs i organitzacions que intenten amagar informació a la xarxa o controlar la lliure activitat al món digital. Ataquen i col·lapsen les pàgines oficials d'institucions, administracions o empreses a qui acusen d'obstruccionisme o censura. La llista és llarga i ningú, de moment, n'ha resistit els atacs: des del Senat dels EUA fins a l'FBI, passant per Sony, VISA i PayPal, el govern de l'Índia i el ministeri de Cultura espa-

nyol, en aquest cas en protesta per la polèmica llei Sinde contra la pirateria.

Bàsicament, els atacs consisteixen a enviar peticions d'informació massiva des de milers d'ordinadors als servidors on hi ha una determinada pàgina. És el que se'n diu un DDoS, un atac distribuït de denegació de servei, que col·lapsa el sistema perquè és incapaç de respondre alhora a totes les peticions. Els usuaris no poden accedir a la pàgina, es causa un perjudici econòmic i s'obté repercussió propagandística.

Però no sempre són només intrusions informàtiques. De vegades, un cop dins del sistema, roben informació confidencial i la distribueixen per internet. A Catalunya el col·lectiu va publicar el no-

vembre passat els noms i els números de placa de 18 mossos d'esquadra en protesta per l'actuació dels agents en les manifestacions dels dies precedents. També han filtrat informació personal del director de l'FBI, Robert Muller; del de la CIA, John Brennan; del ministre d'Educació espanyol, José Ignacio Wert, i de l'exministra de Cultura espanyola Ángeles González-Sinde. En l'atac a Sony, en represàlia per la denúncia de l'empresa japonesa contra George Hotz, *Geohot*, el *hacker* que va trencar la protecció de la PlayStation, van robar més de setanta mil números de targetes de crèdit que van acabar a internet.

On és el límit entre el ciberactivisme i l'acció de delinqüència cibernètica? Depèn de qui respongui a la pregunta.

Anonymous va néixer en un dels fòrums amb més tradició a la xarxa, 4chan, un lloc organitzat per grups d'interès en què no es controla la informació que s'hi publica i no cal identificar-se

per entrar-hi. De fet, el nom del col·lectiu ve de la paraula que s'assigna als visitants que no s'identifiquen, *anònim*. La primera activitat improvisada d'Anon, com solen referir-s'hi els qui hi pertanyen, va ser el 2007, quan van actuar contra Hal Turner, un locutor de ràdio nord-americà neonazi. Com es diu en argot, el van *trolejar*. No només van reventar-li la web, sinó que van esgotar-li els recursos econòmics amb què mantenia les emissions racistes. Li van enviar a casa tantes pizzes, prostitutes i material industrial que el van acabar arruïnant.

La irrupció mediàtica mundial es va produir quan es va difondre un vídeo d'una entrevista en què Tom Cruise parlava de l'Església de la Cienciologia, a la qual pertanyia. Els dirigents de l'Església van amenaçar de querellar-se contra tots els mitjans de comunicació o webs que el reproduïssin. Anonymous va organitzar el primer atac global coordinat i va llançar l'operació Chanology: va dei-

xar fora de servei les webs de l'Església i li va bloquejar els serveis telefònics. El col·lectiu va provocar també l'anomenat *efecte Streissand*, és a dir, ampliar la repercussió pública d'allò que es pretén amagar. Va ser aleshores quan es va començar a fer servir l'estètica que identifica ara el col·lectiu: milers de manifestants nord-americans van ocultar la cara darrere de la màscara de Guy Fawkes (el revolucionari catòlic anglès del segle XVII que pretenia volar el Parlament britànic) que va popularitzar el còmic *V, de Vendetta*, en què es basa la pel·lícula homònima, on simbolitza la resistència del poble contra la tirania del poder.

De Wikileaks a les revoltes àrabs

El gir polític de les accions d'Anon, però, arrenca el maig del 2010, quan el govern nord-americà comença a perseguir Julian Assange, el fundador de Wikileaks, un símbol entre els *hackers* dels fòrums on va néixer Anonymous. El col·lectiu llança l'operació Payback contra VISA, PayPal i Amazon, que havien deixat de donar-li suport pressionats pel govern d'Obama. *L'estol d'ocells*, com els agrada definir-se, reaccionava defensant un dels seus i fent servir arguments contra la censura a internet.

El perfil polític de les accions del col·lectiu s'ha mantingut fins avui. Prova d'aquesta línia d'actuació és el suport que va donar a les revoltes àrabs, quan va atacar els portals del règim de Ben Ali a Tunísia o va facilitar recursos contra l'apagada d'internet a Egipte. I també els atacs contra institucions que ha fet en suport al moviment 15-M, com és el cas de la policia catalana.

El misteri sempre ha envoltat Anonymous. Ni és una organització ni té jerarquia. Quan la Policia Nacional va anunciar el juny del 2011 que n'havia detingut "la cúpula" a Espanya, la xarxa es va omplir d'al·lusions iròniques perquè, segons asseguraven els que els coneixen bé, no té direcció perquè no és un grup estructurat. Simplement s'uneixen al món digital per fer accions contra objectius puntuals i es desfan com una banda d'ocells durant la primavera.

Protesta contra l'extradició de Julian Assange a Suècia al Tribunal Suprem de Londres el febrer de 2012. ANDY RAIN / EFE

ELS NOUS 'HACKTIVISTES' EMMASCARATS

El *hacktivisme* és indestruable de l'era digital però tampoc no s'entendria desvinculat del moment social en què neix. Una societat amb motius per queixar-se s'adona, de sobte, que disposa dels mitjans tecnològics per reivindicar les seves demandes. És en aquest context quan sorgeixen els nous herois anònims. Manuel Delgado, professor d'antropologia de la Universitat de Barcelona, explica: "Anonymous expressa bé el protagonisme que assumeix l'individu en la ideologia una mica rudimentària del moviment: l'heroi és alhora individual i col·lectiu i es correspon a un corrent que bé podríem qualificar com a propi d'una mena d'individualisme de masses. L'exaltació de l'anonimat està en consonància amb la naturalesa ciutadana del moviment, amb l'aposta pels valors democràtics abstractes i la seva pretensió d'haver superat la lluita de classes". Delgado creu que l'activitat il·legal d'aquesta organització és una conseqüència directa de les condicions en què vivim, que "ho justifiquen quasi tot, fins i tot desacatar la llei". I afegeix: "No hi ha ni hi ha hagut mai revoltes legals, de la mateixa manera que desobeir una llei injusta no és sols un dret, sinó fins i tot una obligació".

Potser el tret més definitori d'aquesta nova societat que s'amaga darrere d'una màscara és que no té un perfil identificable ni una localització definida. Tot i que les accions a casa nostra no han estat nombroses, n'hi ha hagut. Jordi

Delgado, professor del departament de llenguatges i sistemes informàtics de la UPC i "cronista" d'Anonymous, menciona el *dox* (document) amb què es va difondre el gener del 2012 informació personal del conseller Felip Puig i #LaListaDeV, quan es va filtrar el número de placa d'alguns mossos. "@LagdeAnon, un dels grups més actius dins del moviment Anonymous, va fer un *deface* [canvi no autoritzat de l'aparença d'una web] del grup de comunicació Secuoya com a resposta a l'agressió que va patir un menor per part dels Mossos a Tarragona durant la vaga general del 14 de novembre. També cal no oblidar que un dels tres detinguts del 2011 d'aquella

anomenada ridículament "cúpula" d'Anonymous "és de Barcelona", subratlla. Tot i la poca activitat a Catalunya, "moltes operacions tenen a veure amb qüestions d'abast internacional, i Catalunya, per tant, s'hi veu inclosa. Un exemple seria #OpBigBrother i #OpINDECT, les dues relacionades amb la inversió en recerca de tecnologies de vigilància al carrer, *pel nostre bé*", ironitza.

Però si és complicat posar fronteres a Anonymous, encara ho és més definir-los com a grup. "Confondre Anonymous amb un grup de *hackers* és molt habitual, però és incorrecte. És un grup de resistència clandestí i, sobretot, una manera d'entendre internet i la llibertat d'expressió on hi ha *hackers* i *no hackers*", afirma Jordi Delgado. Més enllà de la seva naturalesa etèria el que és molt tangible són els efectes dels seus atacs, dels quals és difícil protegir-se.

Nicolás Castellano, organitzador del congrés sobre seguretat informàtica NoCONName, afirma: "Les contramesures del món virtual són molt semblants a les del món real, però les solucions són poques i en alguns casos poc eficaces. En el cas dels atacs DDoS seria com si centenars de milers de persones es manifestessin físicament entrant a les instal·lacions d'una organització; seria molt difícil evitar que les portes cedissin. Hi ha maneres de contenir aquests ciberatacs, la més habitual és desviar el trànsit a través del proveïdor d'internet per evitar que

El lema d'Anonymous: "Som anònims. Som legió. No perdonem. No oblidem. Espera'ns"

afecti el servei, però no sempre funciona”. Segons Castellano, cada dia es descobreixen desenes de punts vulnerables en els sistemes i les aplicacions informàtiques més utilitzades del món. “Si una empresa vol fer un pla seriós per protegir-se d’Anonymous el millor que pot fer és no donar-li cap motiu per ser ciberatacada”, afirma. A més, la falta de manteniment i l’estat obsolet del programari que controla molts serveis bàsics fa que el risc que es corre globalment sigui encara més gran. “Un altre problema que està sorgint és la vulnerabilitat d’infraestructures crítiques o dispositius mèdics que es van fabricar sense pensar que un dia estarien connectats a internet, cosa que els fa molt més insegurs”.

La perillosa combinació de *hackers* indignats i inseguretat dels sistemes informàtics no pot amagar els avantatges del nou poder digital de la ciutadania. Manuel Delgado creu que els nous mitjans d’intercanvi d’informació han desactivat el monopoli de la premsa convencional i, en bona part, la seva capacitat de manipular l’opinió pública. D’altra banda, afirma, “la xarxa s’ha convertit en un dipòsit immens de superficialitat en què la discussió seriosa i les reflexions profundes són difícils; tot va massa ràpid i hem acabat pensant com escrivim: amb faltes d’ortografia”.

Un altre factor important en aquest nou panorama és el creixent control de la xarxa que duen a terme les autoritats. “L’organització de la lluita social a través de les noves tecnologies és compromesa, en la mesura que és fàcilment intervenible per la seguretat de l’Estat. Ara per ara, les iniciatives de protesta s’estan veient obligades a tornar al boca-orella si volen preservar-se de la vigilància policial omnipresent a la xarxa”, afirma Manuel Delgado.

El resultat, al final, és que no podem saber si el ciutadà que crida al nostre costat en una manifestació a Barcelona és un membre d’Anonymous. Aquesta és, potser, la clau del nou activisme, tant al món connectat com a peu de carrer: una societat que crida i es rebel·la contra el poder des de l’anonimat més estrident.

“Som el catalitzador de la mala llet ciutadana”

Les preguntes d’aquesta entrevista es van enviar al col·lectiu, que les va penjar a la xarxa a disposició dels membres actius des d’Espanya que les volguessin contestar. Aquí teniu algunes de les seves respostes.

— Com definiríeu Anonymous?

— És difícil definir amb precisió una cosa que no té identitat. La definició més recorreguda és la d’idea, però la veritat és que va més enllà. També s’ha parlat de caos. El millor és buscar un punt intermedi: té uns mínims, com tota idea, però a partir d’aquí sobrepasa qualsevol barrera. Per descomptat, definir-la com a organització és caure en un greu error, i com a grup és limitar el seu significat de manera gratuïta. El total sempre és més que la suma de les seves parts.

— Des de la meua visió particular, és una manera d’actuar. Docracy & Ultra Coordinated Motherfuckery representa el que jo entenc que és Anonymous. Ara bé, de definicions, n’hi pot haver més de 9.000.

— Anonymous no té definició, cal conèixer-lo. Té la seva part de *moral fag* [ideològica], en què es fan accions increïbles, i té la seva part de *lulz* [per diversió] en què simplement s’enriuen d’algú.

— Anonymous són els habitants d’internet, que tenen el passaport amb nacionalitat internauta, persones adaptades a l’evolució i la manera de fluir de la xarxa. No volem dir que siguem els únics, però tenim una ideologia i una implicació comunes.

— Quina és l’essència del col·lectiu?

— La lluita per la llibertat d’expressió i la llibertat d’informació, tant a la xarxa com en el món AFK [*Away from keyboard*, és a dir, el món *offline*, el carrer].

— Per mi l’essència és *trOlejar* [emprenyar, molestar] de manera elegant per mostrar la veritat que ens amaguen tant governs com corporacions.

— Infectar ments per provocar que es posin en qüestió les veritats establertes.

— Jo la definiria com uns justiciers encaputxats que de tant en tant necessiten desconnectar de totes les escombraries en què està immers el món i és aquí quan neixen les accions *lulz*.

— Com és l’activitat?

— No només és *hacking*, també s’aprofita la llibertat d’expressió que hi ha a la xarxa (cosa que no es pot dir del món AFK últimament...) per fer que la informació arribi a tot arreu, cosa que s’ha demostrat que és molt important amb tots els grans canvis que hem vist fa poc.

— Insomnes fotudament cabrejats amb els governs totalitaris, que ofeguen el conjunt de la ciutadania, que lluiten sense descans tant a la xarxa com al carrer.

— L’activitat? Del tot *4tthelulz*.

— ¿Està justificat fer accions il·legals per una bona causa?

— Amb accions il·legals potser et refereixes principalment als atacs DDoS, però això no fa mal al sistema, és més l’acte simbòlic que representa. I, sobretot, no és l’únic tipus d’acció d’Anonymous, que quedi clar. Sí, creiem que la desobediència civil és un deure ciutadà. Ja ho era en temps de Thoreau i en temps de Gandhi, i avui és més necessària que mai, tant a la xarxa com al carrer.

— Si es comet una il·legalitat per alguna causa justa, no hi ha res a dir.

— O sigui, el fi justifica els mitjans...

— Sí. No matem persones. El mitjà és la xarxa i el *trOleig*, el *lulz* és el riure acusador del Joker. El fi és demostrar que ens amaguen la veritat sobre moltes coses. Més aviat, sobre gairebé tot. Els militars que van matar els periodistes de Reuters [a l’Iraq], com es veu en el vídeo *Collateral murder*, estaven emparats en la llei internacional que va permetre aquest conflicte bèl·lic. Som més honorats que els que fan lleis per al seu propi benefici. Això sí que és justificar els mitjans per a un fi: enriquir-se i perpetuar-se en el poder.

— ¿No és una mica extremista la pregunta? És una resposta a una agressió. Fa poc els EUA tenien por que ciberatacs poguessin causar perjudicis greus, per exemple, aturant centrals elèctriques (em sembla que va ser un dels exemples que van donar) i, malgrat tot el que s’ha fet, no sembla que cap Anon s’hagi plantejat fer alguna cosa així.

— Quan publiqueu dades personals de polítics o policies us sentiu responsables del que els pugui passar?

— No. Som com Mercuri, que difonia missatges. Un missatge és informació. I la informació s’ofereix de la manera més asèptica possible per condemnar, no per encoratjar. Si veus el telèfon d’algun *figurín* dels de dalt i vols enviar-li pizzes és el teu problema, no el d’Anonymous. — Cadascú se sent responsable de les seves accions. ¿Potser és que ens identifiquem amb els nostres polítics?

— Com ja he dit, és una resposta a una agressió, quan es publiquen dades és perquè un polític ens vol prendre la sanitat, a qualsevol preu, a costa de vides si cal, per lucrar-se. O com quan un policia

ruixa estudiants pacífics amb gas de pebre gairebé directament als ulls.

—Quin creieu que ha estat l'èxit més gran d'Anonymous?

—Sense dubtar-ho, les conseqüències que hi pot haver si cabreges l'eixam allotjat a internet. La xarxa s'ha tornat més social que mai. Gestionar xarxes va ser cosa dels 90. Ara pretenen gestionar persones i això és l'error que cometem. Anonymous és una forma de reaccionar, actuar i gaudir amb la informació. La privacitat és un bé escàs i mai hi ha prou paranoia. Som el malson dels que estan dormint. Ajudem a despertar ciutadans, es desperten suant i atemorits, però això és només al principi. També ajudem moltes persones a agafar aire i a seguir lluitant pel que creuen.

—Provocar un absurd que ha generat noves maneres de plantejar les coses. Els savis sempre han predicat la necessitat de qüestionar-ho tot, i la veritat és que hem viscut instal·lats en unes determinades veritats establertes durant molt de temps. No n'hi ha prou sotmetent a reflexió els vells valors, també cal fer-ho amb els nous. La història és un moviment constant.

—Quina força real té Anonymous per canviar el món fora de línia?

—Nosaltres no som qui per jutjar. A més, dividir un fet en *offline* o *online* no té sentit per mi, perquè la ment és el que importa. Pots llegir una filtració de Wikileaks a la xarxa i seguir prenent un cafè al bar del teu barri, però la teva ment és la mateixa. L'important és que generem

consciència, som el catalitzador de la mala llet que fa que vulguis actuar o fer alguna cosa. Per canviar el món necessites que les ments estiguin preparades. I sí, a la Primavera Àrab es va demostrar el poder de la xarxa per oferir suport tecnològic als manifestants i civils tant a Egipte com a Tunísia i Líbia.

—Igual que la tele adorm la capacitat de pensar de les persones, internet pot ajudar a reactivar-la, i les accions d'Anonymous sí que les considero un bon catalitzador per a això que deïem abans.

—Pensa en la teoria del caos: Anonymous ha canviat moltes coses dins i fora de la xarxa. Què, en concret? És pràcticament impossible de determinar.

—¿Teniu por que la policia detingui gent vinculada a Anonymous?

—Que es detinguin membres d'Anon només ens dona més motius per seguir actius. La por és una resposta emocional i, per tant, irreflexiva. ¿Mesures per evitar la por? Llegir *L'art de la guerra* i *El príncep* escoltant alhora el *Nyan Cat*. *Know your enemy, bro*.

—Sí, és una por que sempre hi és. És fòtut pensar en els que ja han detingut, perquè ho veus molt injust. Intentaven fer justícia informant la gent de les tiranies del poder i què reben a canvi? Presó. I sí, es prenen mesures, és lògic, no? Voldria aprofitar-ho per deixar diversos noms que m'agradaria que els lectors coneguessin –tots són Anon detinguts– o, si més no, provocar una mica de curiositat: Julian Assange, Bradley Manning, Jeremy Hammond i Barrett Brown.

—¿La societat necessita contrapoderes com Anonymous o Wikileaks?

—La història ho ha demostrat. La llibertat no és un estat sinó un procés. Som tan necessaris com els Col·legis Invisibles. Som igual de necessaris que les abelles que transporten mel de flor en flor per afavorir la pol·linització. El que els governs creguin que hàgim de saber o no ens importa, sincerament. L'hermetisme informacional governamental o empresarial o corporatiu condueix a la malfiança ciutadana davant dels organismes que ens diuen com viure. El cas Wikileaks n'és un exemple clar.

—El contrapoder sempre és necessari. El diàleg necessita dos interlocutors, si no el discurs és unidireccional i estàtic. El moviment només sorgeix del conflicte.

—I per què han de decidir els governs què és el que s'ha d'amagar? ¿He de deixar decidir a Rajoy o Zapatero què és el que no he de saber? Si cito aquests dos és perquè ens han demostrat que no governen per als votants, sinó per als rics. I la demostració que estan amagant informació que haurien de donar són les conseqüències que ha tingut Wikileaks.

—Com serà Anonymous en el futur, més fort i organitzat o més dèbil?

—Depèn de com de cabrons vulguin ser els governs. El concepte d'Anonymous és etern. És una manera d'actuar que podrà seguir existint, però també és mutable. Els egos no ens agraden. Si és fort és perquè és caòtic i desvirtuat. Per entendre'l és imprescindible imaginar com funciona internet. La deslocalització és un factor imprescindible.

—Organitzat? No ho crec. Fort? Sens dubte.

—Depèn de tothom, ja que tots som Anonymous.

La màscara del revolucionari catòlic anglès Guy Fawkes identifica avui el col·lectiu. TETUÉ